ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА БЕЗПЕКА 03.02.2026 | Олександр Краєв

Прагматизм миру

Чому Україна не терпітиме переговорів заради переговорів

Війни завжди закінчуються переговорами. Здавалося б, цю колись непохитну аксіому вже давно спростувала гібридна та метамодерна природа сучасних міжнародних відносин. Почасти здається, що конфлікти виникають майже нізвідки, зупиняються незалежно від об'єктивних обставин і, ніби сплячі вулкани, кожної миті загрожують знову викидати нищівний вогонь. Востаннє війну офіційно оголошували в далекому 1941 році, коли посол Вернер фон дер Шуленбург вручив Молотову ноту про «початок військових контрзаходів» (віддаючи данину сучасності, Гітлер не згадав у ноті слово «війна»).

Війна Росії проти України, яка перейшла у свою найбільш активну фазу 24 лютого 2022 року, також вписується в сучасні гібридні тренди: невизнання факту агресії самим агресором, постійне розмивання цілей та фінальних точок, активна робота пропагандистської машини до і під час бойових дій, постійний та широкопрофільний вплив на населення цільової держави. Звісно, переговорний трек став важливою частиною цієї інформаційної операції, і дуже багато ресурсів було вкладено в те, щоб показати Україну передусім непереговороздатною, а владу України – прихильницею війни, яка хоче її продовження «до останнього українця».

Водночас ми бачимо активізацію української дипломатії стосовно фінальної версії договору про припинення вогню та про гарантії безпеки для України. Хоча ці переговори протягом 2025 року йшли з перемінним успіхом, станом на початок 2026 року вдалося скоротити «28-пунктовий план» до 20 пунктів та вийти на умовний список «проблемних моментів», над якими Київ та Вашингтон домовилися працювати надалі – як під час робочих зустрічей, так і на найвищому рівні.

Щодо самих пунктів виникає ціла низка питань. Хоча українська дипломатія доклала дуже багато зусиль, аби в наявних 20 пунктах

максимально уникнути дійсних поступок українськими національними інтересами, досі найпроблемніші з них залишаються на переговорному столі. Навіть останні зустрічі в Давосі, Абу-Дабі та подальші комунікації між Києвом і Вашингтоном показали, що поки неможливо відійти від питання територій (їх де-юре статусу та де-факто режиму контролю, а також потенційного відступу ЗСУ з наразі зайнятих позицій) і від питання гарантій безпеки (якого американська сторона спочатку старанно уникала, а зараз намагається ув'язати з невирішеним питанням територій).

І хоча протягом останніх місяців минулого року вдалося уникнути включення в переговорний трек питання про офіційний статус російської мови та російської церкви (за твердженням української сторони), питання територій та гарантій досі стоять на шляху укладання повноцінної угоди. Саме тому українське керівництво веде активні й почасти складні переговори з американцями та поступово виходить на контакт із росіянами.

Важливим фактором є те, що для таких дій українська влада має мандат підтримки населення

Важливим фактором є те, що для таких дій українська влада має мандат підтримки населення. Соціологія чітко демонструє зміну настроїв, але не зміну мети. Якщо у 2022 році більшість людей в Україні виступали за війну до повної перемоги, то дані Gallup та Центру Разумкова за 2025 рік показують, що майже 70 відсотків українців прагнуть якнайшвидшого завершення війни шляхом переговорів. Проте це не запит на мир за будь-яку ціну. Суспільство готове прийняти «замороження» бойових дій та компроміси заради збереження життів, але категорично не сприймає визнання окупації чи відмову від територій де-юре.

З одного боку, зростання кількості тих, хто підтримує мирні переговори, є очевидним. Втома від російського терору проти цивільного населення та складна ситуація на фронті не могли не справити згубного впливу на моральний стан українців та їхню готовність до продовження спротиву. Але перебільшенням буде сказати, що ця позиція є абсолютом – готовністю приймати дипломатію як єдино можливий варіант, який необхідно втілювати за будь-яких умов.

Такий саме настрій відображає і риторика українського політичного лідерства. В липні 2024 року у інтерв'ю французьким медіа

президент Зеленський чітко окреслив, що будь-які питання територіальної цілісності не можуть вирішуватися одноосібно президентом без волі народу, оскільки це суперечить Конституції.

Дипломатія залишається в пріоритеті, проте це дипломатія виважена та збалансована, а не заснована на капітулянстві

Однак важливо також побачити і сталу підтримку не переговорів про капітуляцію, а саме збалансованого мирного врегулювання. Станом на серпень 2025 року, за даними соціологічної агенції «Рейтинг», 59 відсотків опитаних українців підтримали припинення бойових дій і пошук компромісу, але виключно за умови надання надійних міжнародних гарантій безпеки. 20 відсотків виступали за продовження війни до повного повернення Донбасу та Криму військовим шляхом. Таким чином, понад 79 відсотків українців не готові підтримати «переговори заради переговорів» та «мир за будь-яку ціну» – дипломатія залишається в пріоритеті, проте це дипломатія виважена та збалансована, а не заснована на капітулянстві.

Якщо переговори прийнятні лише за умови збереження формули «переговори не дорівнюють капітуляції», то чому вони можуть дорівнювати?

Головна проблема – питання готовності Москви серйозно поставитися до таких переговорів

Згідно зі згаданими опитуваннями, прийнятним варіантом може вважатися режим припинення вогню, який не вимагатиме від України офіційного визнання втрати територій, але при цьому дозволить узяти паузу в активній фазі протистояння. На жаль, поки що відсутні чіткі дані про потенційні контури саме мирної угоди – вона сприймається як стратегічний і на цьому етапі недосяжний формат. Головною проблемою на цьому треку залишається питання готовності Москви серйозно поставитися до таких переговорів. По суті, позиція Російської Федерації не змінилася протягом останніх шести місяців – ті самі вимоги поступок територіями, ті самі надумані обмеження для Збройних Сил України, ті самі питання про статус

російської мови на офіційному рівні та визнання Російської православної церкви в Україні.

Активні переговори з американською адміністрацією – це дуже добрий дипломатичний сигнал. Добре також, що адекватне завершення російської агресії має широку підтримку більшості демократичних урядів та народів, але рівень довіри до заяв Кремля точно не такий, щоб віддатися стовідсотково дипломатичній формулі остаточного завершення війни. Без зміни позиції РФ та фактичного силового примусу до початку чесних і відкритих дипломатичних контактів – зокрема через передачу Україні більшої кількості озброєння, зняття обмежень на удари вглиб території РФ та посилення обміну розвідданими – жодних результатів не вдасться досягти. Саме тому актуальним і для українців, і для міжнародних партнерів залишається підхід «мир через силу». Він і може допомогти відійти від переговорів заради переговорів та надати їм прагматичного характеру.

Олександр Краєв
Київ

Олександр Краєв (Oleksandr Kraiev) – директор програми «Північна Америка» Ради зовнішньої політики «Українська призма». Директор Програми досліджень Трансатлантичного діалогу та взаємин з НАТО Групи стратегічних та безпекових студій. Викладає міжнародну політику в Інституті міжнародних відносин (ІМВ КНУ) та Києво-Могилянській академії (НаУКМА).